

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej „Odpowiedzialność za Edukację Osób z Uszkodzeniami Słuchu”, 25–27.10.2012 r., Lublin

Agnieszka Dziedzic

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Katedra Pedagogiki Specjalnej, Lublin

Adres autora: Agnieszka Dziedzic, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Katedra Pedagogiki Specjalnej, Aleje Racławickie 14, 20-950 Lublin, e-mail: a.dziedzic86@wp.pl

W dniach 25–27 października 2012 roku, w auli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona problematyce dotyczącej edukacji osób z uszkodzonym narządem słuchu. Organizatorem konferencji była Katedra Pedagogiki Specjalnej oraz Centrum Edukacji Niesłyszących i Słabosłyszących KUL. Uczestniczyło w niej ponad 100 osób, reprezentujących różne ośrodki naukowo-dydaktyczne i placówki zajmujące się rehabilitacją, terapią, kształceniem i wychowaniem osób z wadami słuchu. Prelegentami byli pracownicy naukowcy wyższych uczelni, m.in.: Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego i Akademii Pedagogiki Specjalnej, nauczyciele ze szkół specjalnych, logopedzi oraz osoby z uszkodzeniami narządu słuchu. Wśród osób wygłaszających referaty obecni byli również przedstawiciele Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu.

Słowo wstępne podczas uroczystego otwarcia konferencji wygłosił ks. prof. dr hab. Stanisław Fel – dziekan Wydziału Nauk Społecznych KUL oraz prof. nadzw. dr hab. Kazimiera Krakowiak – kierownik Katedry Pedagogiki Specjalnej KUL. Konferencja podzielona była na VII sesji plenarnych, zróżnicowanych tematycznie. Podczas I sesji inauguracyjnej referaty wygłosili: ks. prof. nadzw. dr hab. Marian Nowak – „Edukacja osób z uszkodzeniami słuchu w obliczu pedagogicznej odpowiedzialności”, dr hab. prof. nadzw. Dorota Kornas-Biela – „Pre- i perinatalne doświadczenia słuchowe – ich znaczenie w rozwoju dziecka”, dr hab. prof. nadzw. Zofia Palak – „Uczniowie z uszkodzeniem słuchu w edukacji włączającej – nowe szanse i możliwości wsparcia”, dr hab. prof. nadzw. Danuta Pluta-Wojciechowska – „Niedosłuch jako jedna z przyczyn alalii rozszczepowej” i dr hab. prof. nadzw. Kazimiera Krakowiak – „Efekty wczesnej opieki audiologicznej i logopedycznej a dalekosiężne cele wychowania językowego i edukacji dzieci i młodzieży z uszkodzeniami słuchu”. W sesjach II i III, dotyczących edukacji uniwersyteckiej i poradnictwa zawodowego dla młodzieży z uszkodzeniami słuchu, wykłady wygłosili: dr Diana Muller – „Style psychologicznego funkcjonowania studentów z niepełnosprawnością słuchu w relacjach interpersonalnych”, Mireille Defreyne z Belgii – „The policy about deaf education in Belgium”,

Sidsel Munkebo Hansen z Danii – „Inclusion of HoH in higher education from a users perspective”, mgr Dagmara Nowak-Adamczyk – „Jak efektywnie kształcić studentów głuchych i słabo słyszających? System wsparcia edukacyjnego w Uniwersytecie Jagiellońskim”, dr Renata Kołodziejczyk – „Model wsparcia studentów z uszkodzeniami słuchu w KUL”, dr Aleksandra Borowicz – „Integrująca i aktywizująca rola Koła Studentów Niesłyszących i Słabosłyszących ‘Surdus Loquens’ KUL” oraz Paweł Kasprzak, student V roku ekonomii KUL, „Blaski i cienie studiowania osoby z uszkodzonym słuchem”. Wygłoszone referaty związane były z zagadnieniem odpowiedzialności za kształcenie akademickie osób z wadami słuchu: za ich wszechstronny rozwój, udzielanie odpowiedniego wsparcia psychopedagogicznego i stwarzanie oraz poszerzanie wspólnot komunikujących się z osobami niesłyszącymi i słabosłyszącymi.

W drugim dniu konferencji odbyły się cztery sesje. Referaty wygłoszone w sesji IV oscylowały wokół tematyki wczesnego wspomagania rozwoju dziecka z uszkodzonym słuchem, a prelegentami byli: dr Dorota Buchman – „Efekty rehabilitacji domowej w odniesieniu do dzieci uczestniczących w ogólnopolskim programie rehabilitacji małych dzieci z wadą słuchu *Dźwięki Marzeń*”, dr Bożena Sidor-Piekarska – „Wspomaganie rozwoju umiejętności komunikowania się dzieci w ramach programu Hanen”, dr Joanna Kobosko – „Stan zdrowia psychicznego rodziców a głuchota dziecka. Implikacje dla programów wczesnej interwencji, rehabilitacji i edukacji szkolnej dzieci głuchych i słabo słyszających”, mgr Joanna Solnica – „Specyfika trudności słuchowych, językowych i artykulacyjnych u dzieci z częściową głuchotą”. Współautorami tego referatu byli: prof. dr hab. n. med. Henryk Skarżyński oraz mgr Agnieszka Pankowska. Autorkami kolejnych prezentacji były: dr Anita Lorenc – „Nowoczesne narzędzia wizualizacji mowy”, dr Anna Geremek-Samsonowicz – „Problemy emocjonalno-społeczne dzieci głuchych, słabo słyszających i słyszających na różnych etapach edukacji szkolnej”, dr Aleksandra Borowicz – „Wsparcie rodzin dzieci z uszkodzonym słuchem” oraz mgr Agnieszka Dziedzic – „Wczesna diagnoza i rehabilitacja szansą dla integralnego rozwoju dziecka z uszkodzeniem słuchu”. Sesja V dotyczyła nauczania języków obcych uczniów z uszkodzonym słuchem, a referaty wygłaszane były w języku angielskim.

Prelegentami byli głównie nauczyciele akademicy: dr Ewa Domagała-Zyśk – „Written output of the deaf and hard of hearing EFL learners”, dr Zuzana Foniokova z Republiki Czeskiej – „E-learning in teaching English to the deaf and hard of hearing university students”, mgr Piotr Keller – „Practical phonetics for the deaf and hard of hearing”, mgr Anna Podlewska – „Bringing video to EFL for the deaf and hard of hearing class”, mgr Anna Nabiałek – „Teaching English as a foreign language to deaf and hard of hearing Adam Mickiewicz University students”, mgr Izabela Komar-Szulczyńska – „Use of simple personalized stories in teaching English grammar and vocabulary”, mgr Beata Gulati – „Code switching a form of teaching strategy” oraz mgr Monika Malec – „Tonal languages in the context of hearing impairments”. Tematyka referatów sesji VI dotyczyła segregacji, integracji i inkluzji w kształceniu ucznia z uszkodzonym słuchem. Prelegentkami były: dr Ewa Muzyka-Furtak – „Dziecko z implantem ślimakowym w szkole masowej – czy potrzebuje specjalnej pomocy?”, mgr Małgorzata Zgoda – „Sytuacja edukacyjna dzieci z częściową głuchotą korzystających z implantu ślimakowego minimum 5 lat”, dr Marianna Krawiec – „Dorastanie młodzieży z uszkodzeniami słuchu – wybrane aspekty”, mgr Anna Michalska – „Moje refleksje i doświadczenia dotyczące edukacji osoby z uszkodzonym słuchem”. Ostatnia sesja plenarna poświęcona była etycznym aspektom doboru metod rehabilitacji i sposobów komunikowania się z niesłyszącymi. Referaty zostały wygłoszone przez: dr Agnieszkę Dłużniewską – „Zrozumieć bohatera literackiego. Kształtowanie zdolności empatii i umiejętności dokonywania wyborów u słabo słyszającej i niesłyszącej młodzieży”, mgr Barbarę Szymkowiak – „Dlaczego fonogesty? Opinie dzieci, młodzieży i dorosłych”, mgr Barbarę Romanowską – „Wizualizacja mowy w terapii logopedycznej” oraz studentkę Beatę Krystkowiak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, która opowiadała o przebiegu swojej ścieżki edukacyjnej. Prelegenci podejmowali zagadnienia ważne i aktualne w czasach współczesnych ze względu na postęp technologiczny w protezowaniu ubytków słuchu. Edukacyjna odpowiedzialność pedagogów i logopedów dotyczy przede wszystkim właściwego doboru metod wychowania słuchowo-językowego, dostosowanych do indywidualnych możliwości i potrzeb oraz stwarzania warunków sprzyjających tworzeniu wspólnot komunikujących się z osobami z uszkodzeniami narządu słuchu.

Na zakończenie każdej z sesji odbywała się dyskusja dotycząca problematyki poszczególnych wystąpień. Stanowiło to okazję do wymiany poglądów i doświadczeń osób reprezentujących różne środowiska naukowe i nauczycieli na co dzień podejmujących trud pracy i odpowiedzialności za integralny rozwój poszczególnych osób z wadami słuchu.

Częścią konferencji była również sesja plakatowa. Postery zostały przygotowane przez dr Ewę Muzykę-Furtak z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Pierwszy z nich pt. „Dziecko funkcjonalnie słyszące czy niedosłyszające? – głos w sprawie pedagogicznej typologii uszkodzeń słuchu” dotyczył studium przypadku dziewczynki z głębokim

ubytkiem narządu słuchu, która po zaimplantowaniu i odpowiedniej terapii językowej osiągnęła wysoki poziom rozwoju językowego. Autorka odwołała się do pedagogicznej klasyfikacji uszkodzeń narządu słuchu opracowanej przez Kazimierę Krakowiak. Jest to typologia, która umożliwia ocenę dynamizmu rozwoju mowy dziecka niesłyszącego z perspektywy aktualnie osiągniętych możliwości i sprawności językowych oraz komunikacyjnych. Plakat pt. „Paronimia w języku dzieci niesłyszących” ukazywał konkretne przykłady tego zjawiska w rozwoju leksykalnym dzieci z różnymi stopniami ubytku słuchu. Autorka zwróciła uwagę na potrzebę dostrzegania i wyodrębniania tego zjawiska w celu zidentyfikowania niektórych przyczyn trudności językowych dzieci niesłyszących.

Ostatni dzień konferencji miał charakter praktyczny. Odbyły się warsztaty, w których wzięli udział uczestnicy konferencji oraz studenci kierunku logopedii z audiologią Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Warsztat prowadzony przez dr Agnieszkę Dłużniewską dotyczył konstruowania indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych dla dzieci z uszkodzeniami słuchu. Dr Ewa Domagała-Zyśk prowadziła warsztat o nauczaniu języka angielskiego uczniów niesłyszących i słabosłyszących, a dr Bożena Sidor-Piekarska mówiła o programie „Jestem dorosły – chcę pracować”, który stanowi propozycję przygotowania ucznia z niepełnosprawnością do funkcjonowania w środowisku pracy.

Podczas konferencji odbyło się także walne zgromadzenie Polskiego Stowarzyszenia Metody Fonogestów, na którym został wybrany nowy zarząd. Prezesem PSMF pozostała Kazimiera Krakowiak. Zakończeniem konferencji był Pierwszy Ogólnopolski Konkurs Recytatorski z Fonogestami, w którym uczestniczyło 17 osób: dzieci słyszące, studenci z wadą słuchu, osoby dorosłe słyszące i z uszkodzeniami słuchu.

W konferencji wzięła udział liczna grupa studentów z wadą słuchu z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Masaryka w Brnie. Wszyscy byli również uczestnikami tygodniowych warsztatów z języka angielskiego, podczas których doskonalili swoje umiejętności językowe. Organizatorzy starali się zapewnić dostęp do różnych sposobów odbioru komunikatów: transliterator mówiący z fonogestami, tłumacz języka migowego oraz *speech to text* (symultaniczne pisanie mówionego tekstu). Osoby z zagranicy miały zapewnione tłumaczenie na język angielski, czeski foniczny i migowy.

Konferencja miała charakter interdyscyplinarny – łączyła osoby z różnych środowisk, które podejmują trud pracy i odpowiedzialności za diagnozę, rehabilitację i edukację osób z uszkodzeniami narządu słuchu. Celem spotkania była naukowa dyskusja dotycząca problematyki edukacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością słuchową – możliwości oraz pewnych ograniczeń. Owocem konferencji będzie publikacja zawierająca poszczególne referaty.